

Виходить во Львовъ що Середы
и Суботы (кромъ рускихъ святъ) о
4-58 годинѣ по полудни.

Редакція и администрація підъ
ч. 15 підъ Маріїшкій.

Експедиція для мѣщанськихъ пред-
платниківъ уряджена въ друкарні
Т. Шептицкаго (улица Крива Ч. 2 на
І-ймъ поверхі).

Всі листи, посылки и реклами
надлежать пересилати підъ адресою:
редакція в администрації „Дѣло“
ч. 15 підъ Маріїшкій.

Дѣло

ЗАПРОСИНИ ДО ПРЕДПЛАТИ

на рокъ 1881.

Съ надходачимъ новымъ рокомъ про-
симо о якъ найскоріше надсмінанье пред-
платы на слѣдуючій рокъ 1881, щоби
могли мы вчасно означити накладъ и у-
ладити точну висыку.

Предплата на „Дѣло“ стоять:
въ цѣлой Австрії: За границею:

на цѣлый рокъ 8 зл. на цѣлый рокъ 10 зл.
на поль рокъ 4 зл. на поль рокъ 5 зл.

на четверть року 2 зл. на четверть р. 2 зл. 50 кр.

Предплата принимается отъ ко-
ждого часу.

Съ пояснимъ рокомъ буде виходити Би-
бліотека найзнатоміншихъ поєстей по 2
певат. аркушъ кожного 15 го и послѣднього
дня кожного місяця. Предплата на Библіо-
теку найзнатоміншихъ поєстей четверть-
рочно 1 зл. 25 кр., піврочно 2 зл. 50 кр.,
цілорочно 5 зл. а. а. Для предплатниківъ
„Дѣла“ и „Зорі“ обнікається предплата на
Библіотеку на 1 зл. четверть, 2 зл. півр.,
4 зл. цілор. Ви. Читателі „Дѣла“ зможуть
за четверточною доплатою лиши 1 зл. майже
що тиждень отримати аркушъ дуже займаю-
чихъ поєстей.

Щоби означити скількості накладу
„Библіотеки поєстей“, просимо о вчасне
законеніе єще передъ новимъ ру-
скимъ рокомъ. Такожъ просимо о
якъ найскоріше вирівнанье всіхъ за-
гlostей.

Вибори посла зъ свѧтинської групи Станиславівъ-Галичъ.

Вибори посла до сойму краевого
зъ сельської групи виборчого округа
Станиславівъ-Галичъ збстави наконецъ
розписаній на дні 27 січня (8 л. лю-
того) въ вторникъ 1881.

Важності сихъ виборівъ не потре-
бують, здається, близько поясніти. Тожъ
звертаючи увагу на визначений речицієнъ
сихъ виборівъ, отзываємося до всіхъ
нашихъ Ви. Родичівъ Станиславівського
и Галицького округа виборчого, щоби за-

вчасу приспособилися до надходячихъ
виборівъ и сполученіямъ і едині-
модушинимъ сіамъ старалися
перевести вибори въ користь руского
народа, котрій потребує ревнихъ, тру-
долюбивыхъ и сміливыхъ заступниківъ для
оборони своїхъ правъ. Въ рішучій
хвили повинні устати всі непорозумінья
або особисті амбіції, а чувство прав-
дивого патріотизму повинно удержати въ
ридахъ рускихъ виборцівъ повну солидарності, безъ котрої гідъ наділиться
якого нібудь успіху. Якъ одинъ мужъ
стойко на сторожі нашихъ правъ, в ча-
сіно усторонімо всікі везаконій пере-
шкоды, вирозумілостю и згодою скріп-
тимъ наші сили, а памятаючи, що тутъ
ходить не о особисті почесті але о за-
гальній добрі руского народа, користаймо
зъ сумінъ досвіду минувшихъ ча-
сівъ и заяв'юмъ нову силу нашу вибо-
ромъ руского посла.

Audacter calumniare....!

I.

„Гонився за медведемъ, а заяцъ
встрѣчавъ“ — туя проповѣдку народу
дуже живо” нагадує краківський „Czas“
свою писаниною о Русинахъ. Довго
іучився сей подвійно офіціозний органъ,
зъ якого боку надгрити твердий орехъ
„руської справи“ — і таки попавъ на свое:
„Stuglawa hydra“ — якъ звичайно поль-
ські днівники называютъ справу Руси-
нівъ — „złów podniósł głowę“. Поль-
ські днівники перелікалися, що таі столько
разъ поборювали і вже мало що не
за помершу оголошену Русь ожилъ по-
виль жити. Давній арсеналь польської
журналістики на тему централізму, „хві-
сівъ и пасовись“, противавтономіч-
нихъ стремлень Русинівъ і т. п. бувъ
вже въ часті вистріяний, въ часті на
столько збогній, що не давъ зъ себе
якого ефектовного освіту проти на-
родного віча Русинівъ. А тутъ конче
треба було пустити яку ракету, щобъ

закрити немилій для польськихъ шовині-
стівъ горизонтъ Руси. По довгихъ клю-
потахъ попавъ наконецъ „Czas“ на по-
виль, хотівъ вже не въ перший разъ ужи-
ваний способъ, котрій въ довгійтій
практицѣ „Czas“ інераль вже уживався
и то не безъ успіху. Сей способъ ма-
єтися въ латинській проповѣдці: an-
dacter calumniare, — semper aliquid
haeret. Та ідвою котрій мігли додуматися,
що такого выгадавъ „Czas“. Въ при-
казцѣ сказано: „чого слівъ не побач-
ить, то видумати“, але чого вже не вы-
думувала на Русинівъ галицько-польська
праса?! Була вже и Москва и шизма
и централізмъ и всякі „изми“. Ориги-
нальність не творить сильної сторони
галицько-польської праси, тожъ і не диво,
що „Czas“ въ своїмъ клопотѣ сагнувъ
звітъ до „кочана — измѣвъ“. „Zachcian-
ki socjalistyczne“ — ось таі стрілка,
котрою задумавъ подвійно офіціозний
„Czas“ язвити Русь с. е. тую „hydry
stuglowej“. Цѣла оригиналість выдумки
„Czas-u“ въ тімъ, що бъ почавъ шу-
кати „socjalistycznych zachcianek“ въ,
павіть сківши сказати, добродушій,
широ-австрійській і лояльній брошурѣ,
якою єсть книжочка о. Д. Танчикевича:
„Цесар Іосиф II і народъ рускій“ —
видана товариствомъ „Проствою“. Кни-
жочка видає заслуги і добродійства
для руского народа австрійського прави-
тельства, Цесаревої Марії Терезії, Цес.
Іосифа II — і соціалізмъ, се така про-
тиворечівість, котрої може неповстиди-
тися толькъ такъ до крайності застіщенія
і тенденційно галицько-польської праси. Ми
не страхуємося бойти въ розбрь „stę-
guszwałtowego aktu oskarżenia „Czasu“
прzeciw Rusinom“, якъ страхувався „Czas“
передъ рускими резолюціями, і подамо
нашимъ читателямъ сущності сені жа-
лобъ.

Чинъ іменно має бути посла дуні
„Czas-u“ таї книжочки винно въ со-
ціалізмъ? Ого задає слідуючихъ при-
чинъ: 1) що въ ітій згадано о само-
стийності Руси за рускихъ князівъ;

Предплата на „Дѣло“ стоять:
на цѣлый рокъ . . . 8 зл.
на поль року . . . 4 зл.
на четверть року . . . 2 зл.

Предплату належить пересилати
франко (найлучше поштовимъ пере-
казомъ) до: Адміністрація час. „Дѣло“.

Оголошенія призначаються по цій
6 кр. а. в. отъ однієї строчки печатної.
Рекламація неопечатаній вольний
біль порта.

Рукописи не збергаються тільки на
попереднє застереженіе.

Повідомлене число стоять 10 кр. а. в.

и зіворонило не давно що скончану гро-
маду. А тымъ часомъ і Мошко не ви-
знаєть своїхъ сіамъ.

Онъ змінився съ паномъ Бжушков-
скимъ, щобъ спустити ціну горішки і
тъмъ привидти горідину до корішмъ.

„Най стражу“, откликній, Бжушков-
ский, „а на сонці поставлю! Досить по-
вони до живого, і горідана буде танцю-
вати, въс і скочу! Давай, Мошку, горі-
шину хочъ за поль-дармо! Най знає той
проклятий свѧтіоуржес, що і панъ! Да-
давай горішину, заніда музики, наї шоть і
танцювати, щобъ азъ подуріли“.

„So za gospoje prawo — ten patronat“,
говорить, по хвилѣ панъ Бжушковскій
ідариши кулакомъ о столъ. „И теперъ
і того поса нікимъ чиномъ не мозу ви-
бутися! Ото менъ право! Що менъ въ
такого права! Даїть і пронадо і теперъ
не побутися менъ сего речіша! И
кошторъ, і панъ, і теперъ і терпі-
нілітого шиматника у себѣ! Ты дума-
ешь, Мошку, що бъ такъ із добра
заніда горішину піти! Го, го! То шима-
ти! То шима! Отъ і недавно читавъ
Gazecie, що шиматника не шоть горі-
шину і не курати тютюну. Видишъ,
Мошку, то шима! Онъ хочъ по малу до
шими довести! И роби съ нимъ, що
хочешъ! Натронатъ! Натронатъ! Добрій
менъ натронатъ! И розумінъ такій натро-

нать, щобъ патріотъ мати право, кожного
часу прогнати испочестного пона. Але у
насъ въ Австрії все такі права видаужу-
ють! Nie tak to illo tempore bywało w
naszej Polsce.“

І панъ Бжушковскій похильшъ голо-
вону, якби задумався надъ даними ча-
сами і панськими правами. Іде засвір-
бліа даний старовинська болічка панська,
помінути право по сівій волї. Мошко
стоїть коло порога і гладить бороду, і
може пессельбет грава із его отахъ. Онъ
обіцяють із своїй хитрій головою,
скілько змікнуть потігне біль теперъ та-
ренди, якъ панъ пустить горішину за
поля дармо.

„Моншу!“ гризнувшись Бжушковскій
по хвилѣ, із бу въ си пробудинися.
„Отъ панъ не має для поса молинъ въ
малинъ! Памітай, щобъ ты не залишив
і пригорщи відома змолотити для пона.
Най шумінъ сего права молинъ, где точе.
То була мої ласка, а не право! Якъ
же я на ударі, то на ударі!“

Мошко нинішнє поклонився і виши-
ногладивши бороду. Се жъ якъ вінъ виши-
ногладивши бороду!

„Памітай же, Мошку, що маки ро-
бить. Семенові Каштанському сказали, що
най надіїши на мою ласку. Ісъ треба
ему дрізь, і скажу хлібничому, щобъ
підійти ему латру. До в. Гуляйполського

напишу. А памітай менъ, якъ Макогонъ
не буде менъ пойти, то твої вініс с-
станутся із моїхъ рукахъ. Хлібъ може
буть обіцяти біль мене дарункі та лас-
ки і позволені на пасовиско, але якъ для
кого. Памітай же!“

„Слухаю ясне — вельможного пана.
Якъ панъ панського ска буде пильнувати.“
І Мошко повернувшись до корішмъ вісіль-
ні і панські.

По сеймъ скоро рознеслася чутка, що
въ корішмъ подешевіла горішина. Зъ су-
сідніхъ сіамъ тихою піднімався селище
до голомітского аренди купувати го-
рішину. Коло голомітскою корішмъ по ча-
стій задеркувались пересікі фіри. Чу-
жий ладъ заливали голомітску корішму.
Съ годомъ-порогомъ таїсъ колись тай-
комъ почати і голомітські господарі за-
глядати до корішмъ. На Зелій Святы
пригадавъ працюти із Голомітами. Въ
неділю въ самій колуді заграли музики
із голомітською корішмъ. Загомонії го-
ломітськими скрипками изъ всіхъ селъ, задовільною
даміні. Парубікъ въ діжкахъ ставши та-
кому із скрипками, якъ виграти

Смирне запытъ до офиціальнихъ
представителѣвъ короны.

(Далѣкъ.)

Але чиже таке аномальне положеніе може бодай удержатися *in statu quo*, чи оно съ розною руско-народної спільноти, ба наскѣтъ, безъ того, съ простимъ розною вѣхъ країнъ справъ и отношеніи, съ природнимъ побольшінствомъ числа населенія, — не мусить консеквентно розвинутися даліше и то ажъ до герметичного вакторуплення одної сторони противъ другої? А за симъ, чи потребуємо ще тутъ писати цѣлу исторію бюрократії, ю творенія, рожено, пановані и ю борбы ю союзництвію, ю якби то борбѣ остаточно відрадѣ заміждь мусить участи бюрократії, але звичайно не скорше, доки дотичной людності въ землѣ не доведе до краю пропасти? Въ таї же далеку и невезну будущість мы виростимъ сиагти не потребуємо: мы остановимся на близшій майже теперійності, и запытаемо: візникъ буде могла таї, таї прогресію себе бѣть руского населенія бѣдлююча администрація, спонсити хотѣбы головну частину своїхъ задачъ: удеризни Корону изъ постійної спільноти о положенію, опінії, потребахъ и чувствахъ того руского населенія? Чиже то далеко єще до того, щоби вгаданий вище прикладъ, — зачіруваніи урядовихъ інформацій ю *Gazety Narodowej* — ю більшінствъ до руского населенія стався дѣйстю системою, обгортуючою всі органы правительства, ю найвищихъ до найнижчихъ, системою цѣлої країни адміністрації? И чи не може при такої системѣ и за вгаданимъ однімъ прикладомъ, статися такъ, що и. пр. вѣдомості, о революціяхъ „русского народного вѣща“, ю Львова достанеть насампередъ простою дорогою до россійського правительства изъ Петербурга, ю оттамъ даліше (але ѹже съ дужиною ю даний хвалівомужи правителству, препарациєю, паглядио додаткомъ „будьтобы“) „w Galicyi w gminach, gdzie ludność przeważnie ruska, wszyscy przedmioty szkolne są wykładowane po russku, a we Lwowie i niektórych miastach wschodniej Galicyi istnieją średnie zakłady z wykładowym językiem russkim“ до россійського офіціального „Herald“; ю „Herald“ до не менше, точнѣ въ іншої сторонѣ, офіціального краківського „Czas-u“, — а донерка таї черезъ Львівъ и „ланеку“ улицю — до Вѣдінї? въ мимото, що о вгаданихъ революціяхъ могли бы

* Цитую дословно посланіе крак. „Czas-u“, N. 284 въ 11 грудня 1880.

автадись скочні голоси по всему селу, ю мось ласкави по сердю молодихъ дѣвичатъ та парубокъ. У нихъ ажъ затрепетали ноги и мимото затупотѣли до танцю. Въ коршмѣ, чутно було, ажъ самъ Мошко вигойкувавъ та висипувавъ. А музиканти грали и грали, та таї солоденько, таї любо, що ажъ серце візжало. Кто перебігавъ по коршмѣ, остановивши и поступивши до коршмѣ, послухати той веселій музиканти. Головитскій парубки и дѣвичат проходили мимо коршмѣ, наслухували, ю тиха потупотѣли віжими підъ скочні голоси музиканти, але не віжались поступити до коршмѣ. Старши гостідары и молодицѣ вічунини ю, ділали музиканти, усіхъвались. „Огія бачь, ажъ ви грає, заманює, ажъ проєктії бѣсова жіда!“ Та никто таї Головитинихъ не вішавъ на музиканти. Толькожъ підъ вечерь наспіло трохи чумного народа таї подальшихъ селъ. Кто заходивъ до вічунинихъ изъ Головитинихъ, а кто вішавъ нашпростець до коршмѣ.

У півночі нічі, ажъ више всі затихло по селѣ, голоси скрипокъ, басовъ, решета та цыбульки готували по всему селу. Въ коршмѣ чутно вже було газоби, скіпти та крики. Се гомонили посторонній люд. Далѣ завелись и танції: се почала гулата постороння молодь. Въ півночі цѣла коршма мось ходоромъ ходила

органы тутешної адміністрації поїдомити вѣденській сферы далеко простягнімъ способомъ, черезъ предложеніе виїтоги ю рускихъ усть, выходачихъ по Львову, а о тѣмъ, чи въ громадахъ „переважно рускихъ“ учать „виключно рускимъ“ виїкъ, ю всі предметы школинї, и чи ю „гдеянихъ“ хетатахъ по за Львовомъ“ существуютъ „середні школы (реальній и гімназії) съ „викладомъ“ виїкомъ рускимъ“, — моглибы осніти Вѣденії далеко працююще звістнії пе-речії рускихъ громадъ Камінського и Долинського поїду противъ заведенію польського явища изъ чисторусихъ школахъ, колибы толькі тихъ петицій країни администрація не заховала у себе въ актахъ, очевидно для тымъ виразнійшого намаркованія свого станоції, занятого противъ рускої народності и ю явища.

Чи, — скоро рѣчи дойдутъ, бо дойти мусить до того (а хочемо на теперъ юще ініти, що говоримо доперва облизній будучності), — країна администрація, такимъ вѣрнимъ інформаціями, положить великий заслуги, не кажемо вже, даї администрацию краю, але — передъ Короню? Чи, ікъ довго таїль администрація, ізъ своїй лингвістичній немощі до безпосереднього порозуміння, засуджена буде на тое, намістъ просто ю жерела спон информації заглядомъ руского населенія зачірувати черезъ перекладчиківъ, отже толькі въ другої або третої руки, — не буде залишти таї важніє вітношеніе, ікимъ єсть вітношеніе триміліонового народа до Корони, ю добрии або и зло волгъ такого першого-лінійного, країни або и заграницічного перекладника?

Повторюємо: мы хотимо ініти, що говоримо юще толькі о — будучности. Але не ма такої вѣри, котрої бы при добрий волгъ добрихъ людей, не можна ишико повернути — фактами; и тутъ мы приходимо до властивого поводу и предмету нашого наголовного запытания.

Хоть таї запытанію на першомъ мѣстці візимося краківськимъ „Czas-u“, але властивий предметъ свою до-силостію виходить далеко по за обрубъ краківської парафії и Станічніківській філії, — таї даліко, що заслугує на тое, що ми таї сприїн розмовилися поважно съ нашою країною администрациєю.

Краківський „Czas“ має своїхъ постійнихъ кореспондентівъ таїль въ министеріальнихъ бюрахъ ю Вѣдінї, ікъ и въ ц. к. амбасадахъ різнихъ заграницічнихъ столиць; єго інформації о справахъ трактованыхъ юще доперва въ министерствахъ, бувають добри и вѣрні; єго пістти, поданій о намірюваныхъ чес-

тврь виїківъ вѣденській и львівській крокахъ, телеграфують заразъ до вѣденськихъ великихъ газетъ — и майже николи не спотыкаються съ урядовимъ dementi. Однимъ словомъ, „Czas“ єсть призначений т. зв. офіціальнихъ органомъ правительства вже бѣть певного числа літъ, — а бѣть минувшого літа єще и спеціальнімъ органомъ п. министра дра Дуніївського. Кто бы о тѣмъ поєднімъ, спеціальнімъ, юго министеріалізмѣ до певдина бути єще сомніванії, того мусили виїсти въ блуду таї, ю поєдній часахъ піднятій, богатирській усилії, съ якими „Czas“ защищавъ фінансове ехозе згаданого министра супротивъ незвичайнихъ, намъ близше порогіть: що дия троха не черезъ цѣльний тыкідень, уміщуваний були ю „Czas“ ю, обширній славословівъ того ехозе, котре, якъ вѣдірові въ нашого 20-літнього жити парламентарного анаємо, не єсть (включно поєдній) не було николи що інше, нікъ толькі збораній черезъ підрядніхъ рахунковихъ урядниківъ и черезъ нихъ самихъ систематично уложеній цифри бюджетній, виїголосній черезъ дотичного п. министра фінансій въ парламентѣ, конечно съ отповідніми до оказії реторичными фігурами. Такожъ и мы не маємо ничего вакинути виїмовъ п. министра, а залишти не беремо за але „Czas“ ювіо его пильно и вѣрно прислужності. Мы констатуємо толькі факти, що газета, котра съ такимъ пожертвованіемъ редакційного чорнила и читательської витрималості своїхъ абонентівъ, осіївше славу реторичныхъ фігуръ, черезъ министра ю одній промогти ужитихъ, мусить бути виїко-офиціальнімъ органомъ того министра.

Скоро толькі той министеріальний органъ ю днемъ 10 грудня с. р. довершивъ цѣлого того подвигу, отдалиши таїмъ чиномъ ю панське — своему імені, — таїль заразъ на другій день, дни 11 грудня с. р. Ч. 284, на таїмъ самому, теплімъ ю по славословіяхъ мѣстці, умістивъ вступній артикулъ, ю котрого мы вже виїше одинъ цитатъ о Нерольд-ї подали, — посвящений бѣти роти бї, славословію, операції Руковія народу, операції, котра наслідуетъ, Русинівъ — ю уваги, що поставлено ихъ (хоч толькі ю антитеї) ю такъ близьке суєдство до таї великої міністри — мусѣбліві наповнити гордостю, а ю кождомъ слухаю розвеселити, — колибы наслідъ ю того жартобливого настрою не виїроадити нагло поєдній уступкъ того артикулу, редакцію „Czas“-у, очевидно для більшого ефекту, грубізмъ друкомъ вітанічений.

Скоро той уступкъ — на велике наше зачудованіе — перепустила краківська ц. к. прокураторія, — то и мы осмѣялися дословно подати нашимъ рускимъ читателямъ тое, що польско-министеріальному „Czas“-ові вільно було дні 11 грудня 1880 публично виїголосити таїль о Коронѣ, ікъ заразомъ ю рускимъ, той Коронѣ відданімъ триміліоновимъ населенію Галичини. „Czas“ пише:

„...Rusini, zamiast wygałania skarg lib przesadnych żądań, niech zużytkują swobody, jakie posiadają, a wspólną pracę w kraju i państwie w duchu autonomii i zgody społecznej i plemiennej: oto jedynu program i pewny środek odzyskania ufnosci, którą Rusini galicyjscy utracili tak w obec Słowian ruskich, jak w obec Korony, — a szczególnie w obec tych stronistw polskich, które były zawsze skore do zgody i ustępstw, żądając jako jedynej rękoimi tylko dowodów przywiadzania do wiary ojciec i języka ludowego.“

Коли тутъ ю имінії пануючого польського сторонництва выражено претенсію до патронату надъ вѣрою „нашихъ отцівъ“ и нашою, то мы, въ XIX вѣку, ю сто літъ по роздѣленію Польщі, можемо ю такої дитиничної претенсії толькі усміхнутися. Коли даліше таї пануюче сторонництво таїль печально виїшає до заховання свого народного явища — уважте добре: то саме сторонництво, підъ котрого пануючимъ

права того явища щедро долучутся на цѣломъ таїмъ обширѣ, где таї панююче виїкъ свого поєднійного прибіянца, — коли даліше виїшають наслідуть до „швейцарії речи w kraju i państwie“, а виївають таї самі, котрі виїкъ не панююче Русинівъ таї соїму, въздылу краївого, ради державної, ба паніть таї ради північнихъ и громадскихъ, уважали и уважаютъ яко наїважнішу цѣль и наїважнішій трюмъ, пождыхъ польськихъ підбордівъ; коли виїшають наслідуть до „zużtykowania posiadanych swobód“, — а ю таї самомъ Нрѣ, ба, въ таїже самомъ артикулѣ виїшають вѣденськихъ и славинськихъ, ю виїкъ Галичини необвідомленыхъ, обічаний, — не можуть наслідуть вже наїти. Ми до того способу воювали съ нами мали вже чась приїхнути, и трудно широчимъ жадати вибору честнійшого и шахотнійшого оружія бѣти ворота, котрій вишого, икъ таке, до борбы противъ Руковія народопи, николи не майтъ и не має ю своїмъ арсеналомъ.

Інакше рѣчи, маже съ підчеркніїми словами цитованого уступу, котрими „Czas“ — публично и за мовчаливо, якъ до сего дня, вѣденськихъ публичныхъ пластиї галицькихъ, підічутіють таї позору піонерника найвнутреннійшихъ мыслей Корони, осмѣялися голо-сити недовѣріє Б. В. Цѣсаля Франц-Іосифа до цѣлого руского населенія въ Галичинѣ, яко фактъ довершений, и стоячій вже толькі щодо дальнихъ своїхъ наслідствъ отворомъ до публичної дискусії.

Захочений таїмъ пізнати, мы бы могли приняти таїже чинний удѣль таї, не нами, а пануючимъ сторонництвомъ отвореній дискусії и запуститися ю свої сторони въ рошаженіе, котра світуальна ю — ю станоції австрійського патріотизму — булави печальнишою: чи утрати довѣрія Корони до Руковія въ, котрій ю наїти жишихъ для Монархії часахъ заслужили собѣ називаніе „der treue Ruthen“, „der Tiroler des Ostens“, — чи противно, утрати тогожъ довѣрія до таїхъ патріотівъ, о которыхъ еще до теперъ наїти неслідно, ю яку сторону заграницівъ ихъ чувствія гомагіальні були зверненій ю 1772 ажъ до того памятного 1868 року, ю котрімъ они донерка „захотіли стаути и станули“ при австрійській Коронѣ? Але намъ Русинамъ, не маючимъ въ радъ коронії своїхъ патріотівъ, не сталає еще Корона и николи не станетъ такою „рѣчю посполитою“, щоби мы, на робінѣ съ „Czas“-омъ могли хочбы на хвилю увіматися виїшими по надъ таї елементарне правило политичного такту, котре не пояснює чувства и особу Монарха виївѣкіти на арену публичної дискусії, на таїмъ толькі, щоби ю таї зробити собѣ догдѣне оружія для партійнихъ чи то нашадківъ, чи хочбы обороннихъ кроківъ.

(Конецъ буде.)

Бесѣда Юл. Геровскога,

выголосена на народнѣмъ вѣчу Русинівъ

18 (30) листопада 1880.

при умотиванію четвертої резолюції о внутрішній дѣяльності Русинівъ.

Высокочастинне Зображеніе!

Содержаніе четвертої резолюції, котре находитися въ Вашихъ рукахъ, сажо собою несе, а если и въ моїхъ сторонахъ позволю собѣ вѣлька слівъ докопути до неї, то дѣлаю таїмъ мої Панове, щоби понянити станоціце, ю котрого виїходить комітетъ, предкладаючи Вамъ таї резолюцію.

Въ першихъ трехъ резолюціяхъ, котрі Вы вже таїль однодушно одобрили,

выказаны конечна потреба тыхъ реформъ законодательныхъ и административныхъ, которыхъ ожидаетъ Русь отъ правительства, которое поставило въ свою программу: непрерывнѣю жажду рѣгионуправліенія всѣхъ народовъ изъ Австроїи и покорити тѣ народы.

Але на тѣй манифестаціи не починно все кончиться!

Мы въ своихъ стороны почиинъ дадимъ всѣмъ старанія, чтобы прискорить осуществленіе той цѣли — а станеся тое нечно, если мы, вѣтъ Русины, сполученными силами, бѣжъ, налагу на нашъ парламентскій пересѣдѣніи, согласно и неустранно користати будемъ въ тыхъ конституційныхъ свободахъ, якъ послѣ теперійскихъ законовъ намъ иже приклѣжаютъ.

Въ державѣ конституційной, мои Панове, написать дуже много бѣзъ самыѣ народы, входящихъ изъ складу. Кто свѣтлѣйший, той легко добиваєтъ своихъ правъ и бере потомъ перешагу надъ слабшими.

Однако не ходить ту о силу физичну, бо тѣ есть у насъ. Насъ живе въ Австроїи три мільоны, отже болѣе икъ и пр. Поляковъ либо якого другого народа. Ходить ту болѣе о силу моральную. Бо такъ вѣтъ воинікѣи членовъ оцѣниваетъ всѣхъ своихъ моральныхъ свойствъ и твердости своего характеру, такъ само и народъ: той народъ ставится въ сиѣ, который крѣпко и непоколебимо стоитъ при своїмъ, при тѣмъ, что есть его питомцы, рднѣмы, коротко сказавши, который стоитъ твердо при своей народности! (*Правда! правда!* Славно! славно!)

Но не досѣти бути Русиномъ и въ дома; треба манифестоватись Русиномъ и въ жити публичномъ, въ урядѣ и судѣ. До того надобиетъ намъ починъ право основнѣи законы, именно арт. XIX. Длітого никто въ насъ не починенъ уживати въ своихъ поданіяхъ до судобѣ и урядобѣ иного языка, якъ лише руского; такъ само и въ устнѣихъ разговарахъ передъ судами и другими властями; никто въ насъ не починенъ принимати урядовихъ и несмѣть, засудить и резоноції, выначеныхъ для него, въ языѣ инишъ, икъ лише рускымъ. До того служитъ намъ починъ право!

Правда, — и то муша и изъ смильѣстіи сконстатовати — що много переношъ, наемиши и уразъ даже часто мусить вносити Русинъ, коли же рускіе поданіе вносятъ до урядобѣ або судобѣ, або доказаєтъ, чтобы разгварза пра сиимъ буда переведена по руски. Але изъ таїмъ случаю не треба датися начимъ деградашти; шукаймо обороны и справедливости у вышнѣихъ властей и не даруємо никіть оскорбленья нашимъ народностямъ, а затѣдѣкако найти мы почини, бо зачюй говорить за нами, бо справедливостъ починиа побѣдити! (*Славно! славно!*)

Але треба, чтобы мы дѣлали вѣсъ въ вынини и сполученными силами, бо зиже тѣмъ способомъ достиженію нашої цѣли и уважанію въ стороны нашихъ противниковъ. Звѣтѣйшъ торжественно, що каждъ донукається вѣдомы, якъ въ жити публичному, въ урядѣ и судѣ буде уживати и иного языка, икъ не руского. (*Славно! славно!*) А если таїмъ поступати будемъ, оканіемо велику моральну силу, и тогда не буде могло правительство переходити до порядку диктіи нѣдѣ нашими жаждами, вынавищими въ трехъ попереднѣихъ резоноціяхъ.

Таїмъ представляють менѣй, Выскочоць, Панове, наслѣдки, еслибы мы не вѣсъ въ вынини стояли тверде при нашимъ конституційнѣи оправѣ уживати руского языка въ жити публичномъ, въ судѣ и урядѣ!

Бѣсть еще однакъ много другихъ способовъ, доказываемыхъ теперійскими законами, которыми мы Русины можемъ и почини добиватись становища, икъ намъ въ нашіхъ краю излежатись. И такъ есть и пр. законъ о товариствахъ. Мы не въ таїмъ жѣрѣ користати въ тоги закону, икъ мы почини. Правда, що мы възьмемъ икъ много товариствъ изъ нашіхъ краю и гдѣготрѣ въ нихъ разыгуруються икъ хорошо и вънночинаються свою задачу — но все то еще за малѣ изъборнано до нашей численности и простиорности, якъ занимаемъ. Длітого мы почини тверити товариства въ кождѣ рускій окрестности для целей хотиѣи себѣ спѣциальнихъ и вишъ тон окрестности доказаїчи. Но крѣпко цѣльи наші краи єсть такиѣ товариства, а икѣи они будуть лишь Русиними, то же велика користь вынаняне въ нихъ такъ да краю икъ въ дни нашимъ народностямъ. Примѣрѣи нашему, икъ то велика користь привнесла для разбудженіи наредніи идеи межи Нѣмцамъ

самъ товариства спѣкають. Понимаю тое хорошо Поляки — а погляните, сколько икѣи патиоры они товариства въ нашемъ краю! Такъ належитъ и намъ брати въ тоги примѣрѣ!

А изъ громадѣ, мои Панове, икъ то широко поле до дѣланія для людѣй, любиаихъ щиро свою народнѣсть!

Громада великии членовъ² — говорить народна пословица — а однакъ есть истидемъ признатись треба, що нашъ громада, несигдомъ своихъ прѣтъ призначеныхъ имъ теперійскими законами, найбѣльше даютъ уживати писаризмъ громадскимъ икъ сѣбѣ орудіе до тоги, що передъ європою хотѣли изъ вѣдомъ показати, ѩо нашъ край спольщеній! Бозапытаймося, сколько то громада въ нашемъ краю уживати въ своихъ кореспонденціяхъ въ письми руского языка?

А екаждѣи собѣ правду, ѩо такъ не будобы нечно, еслибы наша сельска интелигенція, которая почини въ громадѣ предводити, не оттігалаась бѣзъ того труду и конфето и неустранно хотѣла занять громадою! А такъ наша сельска громада, хотій и горячо любить свою народнѣсть, лишена предводителіства сельскої интелигенції, паде подъ тероризмомъ и напоромъ людїи непріильнѣихъ русской народности! (*Правда! правда!* Славно! славно!)

То само скказати можна такожъ о мѣтнѣихъ школъныхъ радахъ. И въ тон институції можна вынести користь для нашего народнаго дѣла, еслибы наше починение сельске духовенство тою институцією по закону софетно заняться!

Вже таїмъ, ѩо я нальгаю, достаточне, щобъ доказати, сколько бѣзъ самыѣ занять и ѩо мы можемо оенгнугти, если сохнемъ и будемъ користати въ теперійскихъ конституційныхъ свободѣ.

Остаєтъ ще менѣ однакъ порушити одну рѣчу, которая хотій не такъ тѣсно вивязана съ предметомъ революціи, но все таїмъ доказывать инишнаго нашего обранія.

Наші противники підносять запѣди великии крикъ въ своихъ газетахъ противъ насъ, ѩо мы коли зберемосѧ, або если коли икѣ-небудъ дамо звакити. Наши спровоцирують насъ на підстайтъ того передъ правительствомъ о юридичнѣи для краю и державы стремлена! (*Правда! правда!* Славно! славно!)

Такъ підносять запѣди великии крикъ въ своихъ газетахъ противъ насъ, ѩо мы не можемъ члелити на польскую справедливостъ для насъ (Дошъ рукооплескання и однодушнѣи голозъ; славно! славно!), ѩо мы не можемъ вібрити въ ѹнику вѣду съ Поляками (Сильнѣи и довгїи рукооплескання и голозъ: такъ есть, не члелимо на польскую справедливостъ, не ѿвримъ вѣду съ Поляками!), бо межи ними немъ такои партії, которая хотіла направду мирити съ нами. (Голосы: славно! буже бобре! правда! селяка правда!)

А хотій въ посѣднѣихъ часахъ одинъ знаменатій Поляки, кандидатъ на маршаціа краевого (кв. Ю. Чарторыскій — Редак.), о котрому вѣдъ первій бессдникъ икъ испомнуй, складочи спрашу въ ѡврїи посольскомъ дѣлѣніи передъ своимъ избирателемъ сказать, ѩо Поляки при посѣднѣихъ выборахъ до Рады державы не виьтупали противъ рускіхъ централістовъ, то и широтъ тому не могу вібрити (Голосы: и мы же ѿвримъ!), бо то лишь виьчайна польска тактика, виьмѣренія чиба на таї, ѩобъ обламутити тыхъ ѡврїи посольщихъ Русинъ, котрой доказають еще можливо бывыть съ Поляками. (Голосы: межи же важнѣи нѣмъ!)

Мы надобиетъ бѣзъ Поляковъ не фраїсіть, а фактъ, а таїхъ фактъ вѣды они доказають намъ єще не заняли, але за тоги противники фактъ земъ бѣзъ числа! (*Правда! правда!* Славно! славно!) Шо до тоги замѣти, вѣдъ у насъ буда партія централістовъ, то и муша тому вѣдъ пайсилнѣи заперти. Партия централістовъ у насъ никакъ не будо и немъ, бо мы не хочемо никого централізовати; мы добиваєтись лишь своихъ правъ! (*Правда! такъ, якъ хочемо таїхъ правъ!* вѣдъ съ вѣдомъ!)

Чидаю же, ѩо причинъ нашої вѣдѣнїиго прахованія и нашего обранія, підносили Поляки одногодомо крикъ въ своихъ газетахъ, ѩо не народъ рускій, а лишь одна нация (Голосы: вѣдъ правда! чиль рускій народъ!) обходить торжество 100-лѣтнаго юбилея иступленіи на престолъ європомъ памти єврея Іосифа II и ѩо томъ лишь въ той цѣли, ѩобъ противъ Поляковъ задемонструвати. Чидаю мы, мои Панове, жуrimosi о

дѣла и пакширеніи Поляковъ? (Голосы: вѣдъ! вѣдъ! вѣдъ!)

Тѣмъ способомъ хотѣли наша про-тинники отнити нашему торжеству по-важнѣйшии характеръ и поддати въ смійни-нише нашу цибуль лояльность и нашу глубоку благодаріость, яку мы черезъ се торжество занять хотѣли цѣломъ на-достойнѣйшому цвѣтеному дому.

Длітого думаю, ѩо вгодитесь на тое, ѩо тутъ вѣдѣмъ, ѩо мы торжественно икѣи замѣти противъ такого тенденційногого и ложногого понятія нашего торжества! (Однодушнѣи голозъ: здѣшнѣе здѣшнѣи!)

А нынѣ якъ штуку здѣшнѣи Поляки! Въ нашихъ рукахъ, почтеннїй брати-селіне, находится починіе письма, который вишиано при входѣ въ сеій нациї. Народнѣй Домъ. Письма таї починіи на рукаѣмъ вѣдъ и подписаній будть „при-ятелемъ руского народу“! А виете вѣ, кто та суть та прѣтѣль? (Голосы: наша непріятель!) Поганите лице въ той друкнѣ, а найдено въ нихъ написи: Z druknї Dziennika Polskiego. Такъ, Поляки суть тими прѣтѣлями, который тає починіе для вѣдь приготовили. А виете же, ѩо икѣи цѣли? Не вѣшай, а лишь въ той, ѩобъ наше розъединити съ нашими духовными отцами. (Голосы селяни: тое икъ неудастся!) Въ тѣмъ письмѣ перечатано патентъ, выданыи європемъ Іо-сифомъ II о таїхъ щифтахъ ѹигра стояе, т. е. о платнѣихъ и такахъ, икѣи священикіямъ за рбжній духовній дѣяній из-лекати. Ось есть у насъ изъ каждой церкви прибитый на стѣнѣ, выданыи європъ еще 100 лѣтъ тому назадъ! А виете вѣ, икъ була наработка грощей тоги, ѩобъ вороти въ царство грощей вѣдъ? По-вѣдѣнію сиѣхъ царствъ залучують вѣдати депутатію до Цѣсара ѕкъ просѣбю, ѩобъ розликава раду державу и дѣлъ їхъ способомъ вѣдати новыхъ пословъ, большихъ дбавочныхъ о добро нароха. Консервативнѣи послы ѓїмъ здѣшнѣи уложили оснѣдѣнѣ, изъ котрѣиъ занятьютъ, ѩо будть голосовати противъ новои реформы грунтowego податку, але єрноконституційнѣи послы підносятъ мимо едю изъ тѣмъ, ѩобъ вѣдати этичнѣи здѣшнѣи депутатію до Цѣсара.

Будь фактомъ єсть, ѩо виже підносяніе грунтового податку таї дуже пра-тише цѣлѣюлю людності австрійскомъ монархіи, то, думаемо, правительство могобы только предложениемъ новои реформы податкобъ не опираючись на підносяніи безнoseреднѣи податкѡвъ, (а именно грунтового и домового) а звереню до оподаткованіи доси оподаткованыхъ або маю оподаткованыхъ капиталистовъ, зъ однїи стороны предрати въ новїй жерла доходу для державы, а зъ другои стороны усоконки занесеніи уми велїнъ въ рѣдѣнію.

(*Молодохеги*) піздаво-веденъ таѣ консервативнїи гр. Таффаго. Гр. Греғръ прозводарь Молодохеги зложиши їхъ посланій скідзіи до ради державной мотивнїи таї, ѩо не може дѣлать на-сілію своему пересѣдѣнію и служити правительству, котрое не має вѣдъ и силы своніти хибы наїмешнѣи и наїблѣшнѣи управліеній юзъ велїнъ и родоначынъ таї загада.

(*Новій членъ палаты пасой*) Послѣ вѣдѣ, ѩо теперъ має бути именованыхъ колькожъ новихъ членъ палаты пасой. Межи вїзмі подаютъ якъ кандидатъ въ бывшего ер. маршала гр. Водзицкаго, гр. Стажинскаго и ии.

ЗАГРАНИЦІЯ.

Росія. Зъ Петербурга доводить, ѩо поліція таююши арестованы знать дохъ вѣдѣнїиъ политичнѣи переступиной, обжалованихъ о участь въ замаху на цара подлась послѣдніого его пересѣду таѣ Лазарія до Петербурга.

Ревнѣйшии сенаторы въ Россії познамо-ходили много цѣзаревъ надеждъ. Ми же езду въ 1860-їи годахъ зложиши їхъ открытыи ре-звѣнійнаго сенатора въ Кіевѣ, теперь доказываемъ, ѩо другій сенаторъ, Вер, выкрылъ ѩ самой Москвой жиглїи напорядокъ въ судо-вобновії и въ польщії. Въ настѣдѣнію того маютъ наступити численніи земъ межи высшими уряддинскими обухъ таїхъ видѣй.

Истоки о камбрунскіи революціи въ Россії все находятся. Межи вишъ, межи-сторонъ просіяти подготовляю проектъ ре-организаціи ѡардубъ європейскога, ко-тра має за цѣль разошпиту науку дѣлатьность промоеоріа и студентъ. Просіять той одобрилъ же Петербургскага академіа наукъ.

Англія. Невставше къ Англіи же начинка изъ добра. Нездаво-веденъ таѣ теперішніго правительства изросты їшоры зѣлье. Правительство старасъ єднати ѿдѣлъ земельствомъ Томи Стрелъ 30000 зѣлье, въ складъ второго по масѣ вѣдъ на ёдинъ батальонъ пралінскій. Однакъ ѿ ста-ко ѿ ратѣ труда, може юзъ вѣдѣнїиъ європейскими опорами. Далѣйшии прѣимущества занятьютъ бгнуетась отъ него въ містичнѣахъ выступати рѣко противъ єго перѣшивости. Налѣть и въ Америцѣ викингамъ зумій стать Пралінскими підносяніи.

